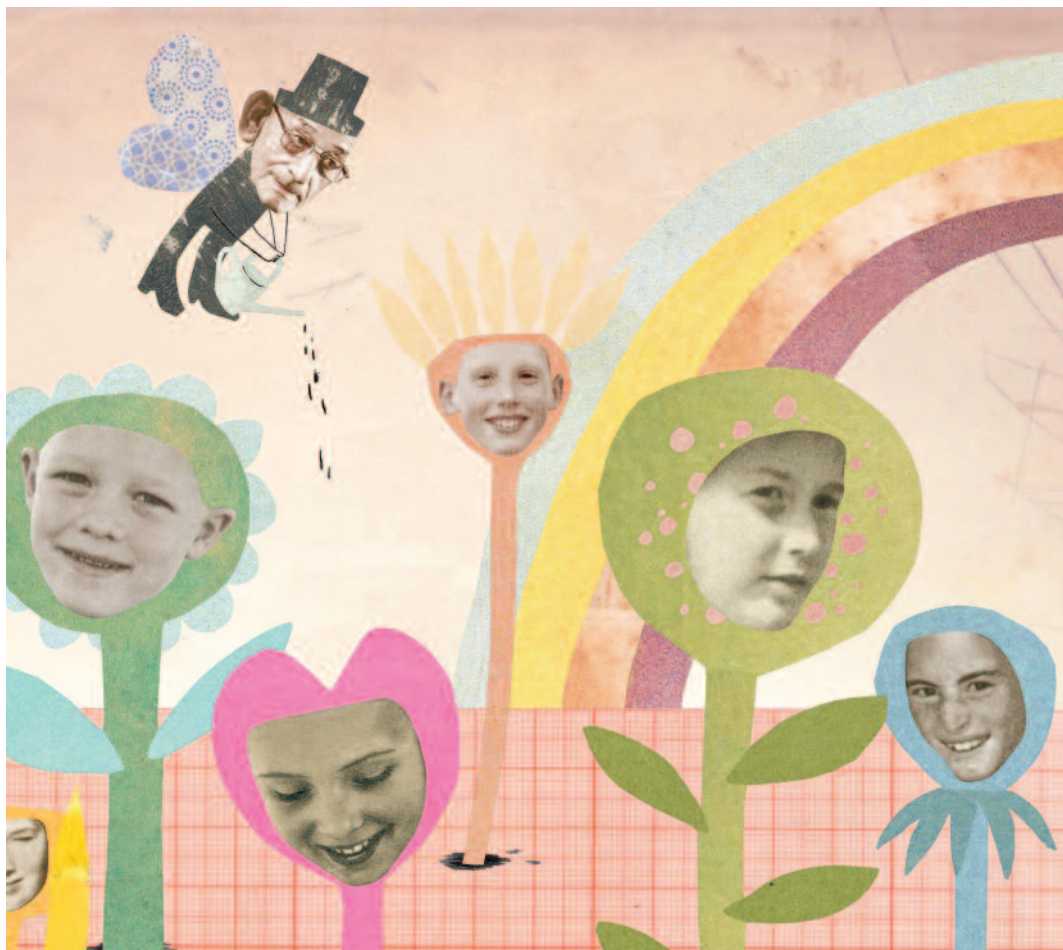
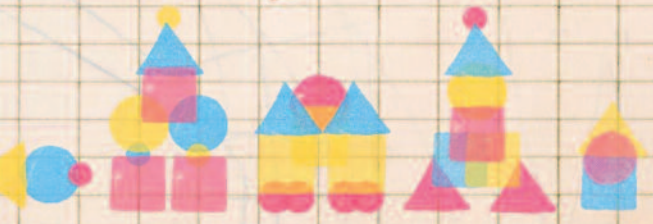
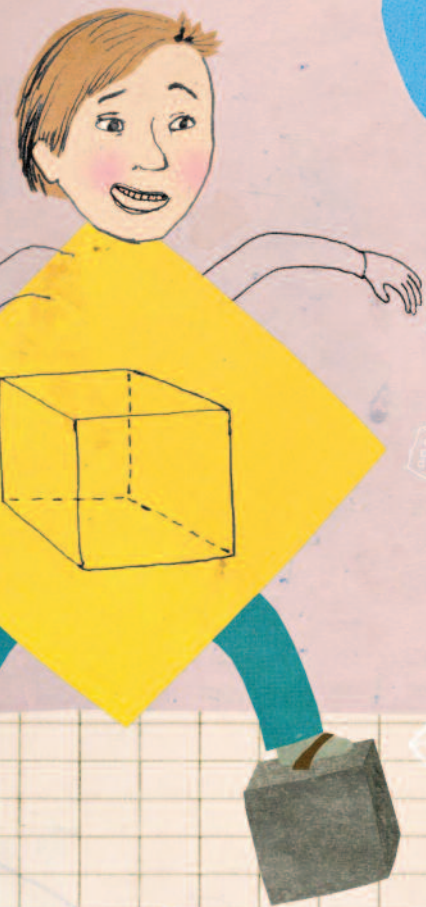
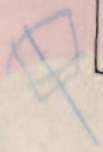
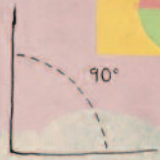
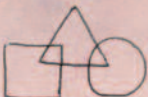
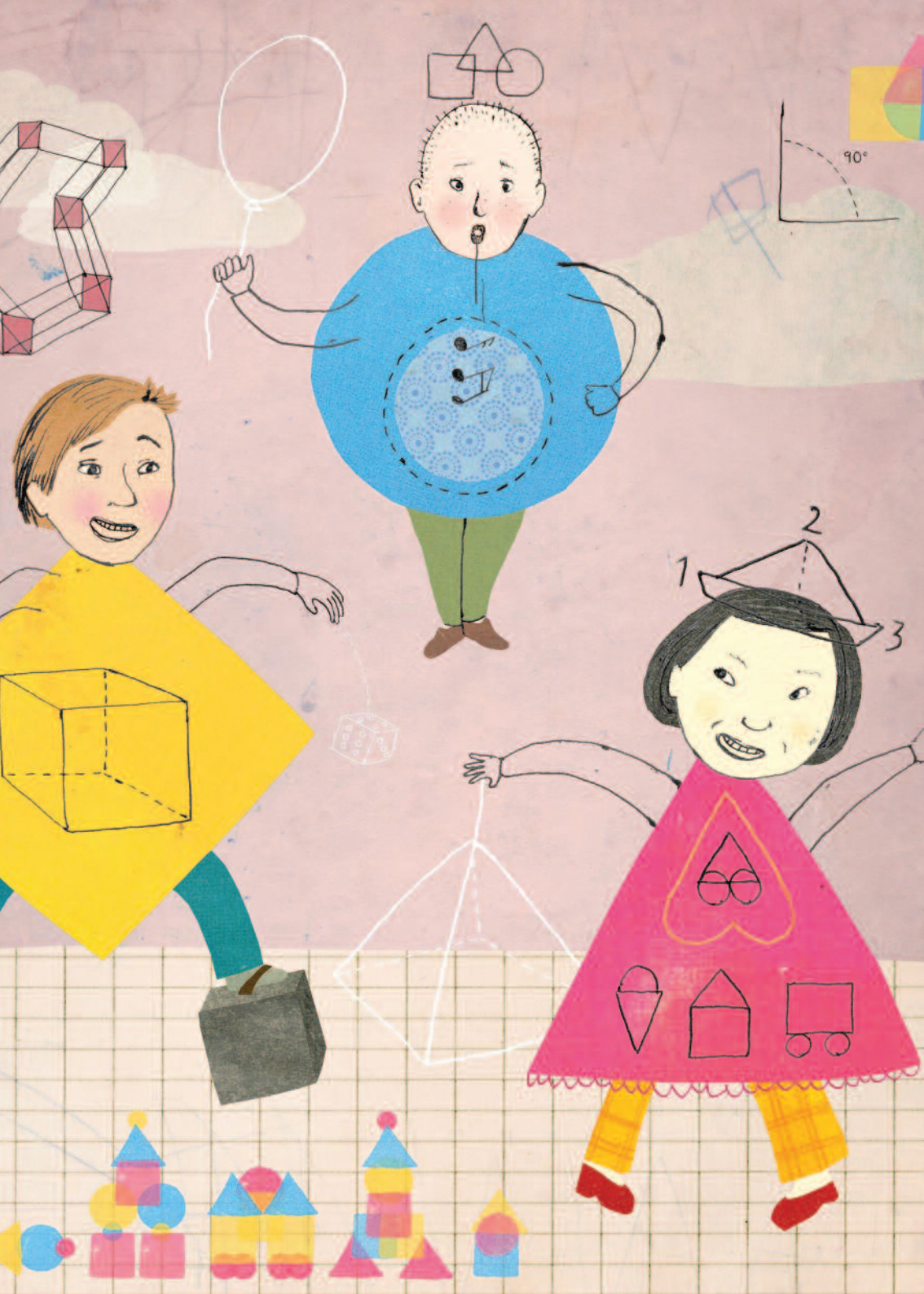

Vurdering på barnetrinnet

Nå gjelder det

Nå gjelder det

1. august 2009 ble forskrift til opplæringsloven kapittel 3 "Individuell vurdering i grunnskolen og i videregående opplæring" endret. Denne brosjyren gir en oversikt over viktige prinsipper og bestemmelser om vurdering på barnetrinnet i grunnskolen¹.

ELEVENS PLIKTER OG RETTIGHETER

Elevene skal møte til og delta aktivt i opplæringen². Lærerne skal følge med på elevenes utvikling og gi tilbakemeldinger som elevene lærer noe av.

Alle elever helt fra 1. trinn har rett til

- å få vite hva som er målene for opplæringen, både kompetansemålene i læreplanene og læringsmål som er utviklet på den enkelte skole
- å få vite hva det blir lagt vekt på i vurderingen³
- å få vurdert kompetansen sin i fag, orden og oppførsel
- å få begrunnet informasjon om sin kompetanse i fag og hvordan de ligger an i orden og i oppførsel
- å få informasjon om hva de må mestre for å bli bedre i faget⁴
- å vurdere egen kompetanse, eget arbeid og egen faglig utvikling⁵
- en samtale med sin kontaktlærer om faglig utvikling minst en gang hvert halvår⁶
- dialog med lærer om sin ikke-faglige utvikling⁷
- å få halvårsvurdering uten karakter der lærer beskriver elevens kompetanse i fagene og som gir veiledning om hvordan de kan øke kompetansen sin⁸
- å få halvårsvurdering uten karakter i orden og i oppførsel⁹

---

¹ Utfyllende kommentarer til alle bestemmelsene i forskriften kap 3 finnes i Rundskriv Udir - 1- 2010. ² Forskrift til opplæringsloven § 3-3, 3. ledd.

³ Forskriften § 3-1, 4. ledd. ⁴ Forskriften § 3-11. ⁵ Forskriften § 3-12.

⁶ Forskriften § 3-11. ⁷ Forskriften § 3-8. ⁸ Forskriften §§ 3-13.

⁹ Forskriften § 3-15.

GRUNNLAGET FOR VURDERING

Grunnlaget for vurdering i fag er kompetansemålene i læreplanene for fag. Det betyr i vurdering i fag at det bare er relevant å vurdere kompetanse etter det som står i læreplanene for fag.

Grunnlaget for vurdering i orden og i oppførsel er skolens ordensreglement¹⁰. Fravær og innsats inngår i vurderingen i orden og/eller oppførsel.

UNDERVEISVURDERING

All vurdering i fag og i orden og oppførsel på barnetrinnet er underveisvurdering.

Underveisvurdering skal

- **ha læring og utvikling som mål.** Det betyr at den skal gi eleven informasjon som de kan bruke i eget læringsarbeid underveis i opplæringen¹¹.
- **være løpende og systematisk.** Det betyr at elever har krav på jevnlige vurderinger av den faglige utviklingen sin og av orden og oppførsel. Vurderingsarbeidet skal ikke være tilfeldig og skal følges opp.
- **være et grunnlag for å tilpasse opplæringen.** Det betyr at elevene har krav på å få vite hva de mestrer og hva de må få til bedre for å øke kompetansen sin.

Lærerens vurderingspraksis kan ha mye å si for elevenes læring.¹² Lærerne bør prøve ut ulike måter å vurdere og å gi tilbakemeldinger til elever på. De må finne ut hvordan elevene lærer best, og hva slags tilbakemeldinger som virker motiverende og som fremmer læring. Det finnes etter hvert en del litteratur på norsk om vurdering for læring. Se blant annet direktoratets brosjyre "Underveisvurdering i fag – hvilken betydning har lærerens vurderingspraksis?" og annen litteratur på www.skolenettet.no/vurdering.

---

¹⁰ Forskriften § 3-3. ¹¹ Forskriften § 3-11, 1. ledd. ¹² Brosjyren "Underveisvurdering i fag – hvilken betydning har lærerens vurderingspraksis?" Utdanningsdirektoratet 2009. Brosjyren er gratis og kan bestilles på [bestillingstorget på](http://bestillingstorget.på) www.udir.no/bestilling.

Egenvurdering

Elever skal vurdere eget arbeid, egen faglig utvikling og egen kompetanse¹³. Ved å vurdere eget arbeid og egen fremgang, får elevene innsikt i hva de skal lære og hva de mestrer, i tillegg til hvordan de lærer. Gjennom egenvurdering skal elevene selv, utfordret og støttet av læreren, lære seg å lære. Ved å snakke med medelever om egen læring og utvikling, kan elevene få øvelse i å gi tilbakemeldinger som de kan bruke når de vurderer eget arbeid. Involvering og refleksjon rundt læringsarbeidet og målene for opplæringen, er viktig for å trene elevene i å styre egne læringsprosesser, også i et livslangt læringsperspektiv.

Halvårsvurdering og faglig samtale

Alle elever skal ha halvårsvurdering uten karakter fra 1. årstrinn. Halvårsvurdering skal gis som en muntlig og/eller skriftlig beskrivelse med informasjon om faglig ståsted og om hvordan eleven kan øke kompetansen sin.

Som en del av undervisningsvurderingen er det innført krav om minst én planlagt samtale med elevene hvert halvår fra 1. årstrinn. Samtalen skal handle om elevens faglige utvikling. Kontaktlærer har ansvaret for samtalen, men rektor kan delegere dette ansvaret til faglærer dersom det er mer hensiktsmessig. Samtalen kan gjennomføres i forbindelse med samtalen med foreldrene og/eller halvårsvurderingen.

Læreren skal fortløpende vurdere om den enkelte elev har tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Dersom eleven ikke får tilfredsstillende utbytte av opplæringen og læreren mener eleven har behov for spesialundervisning, har læreren plikt til å melde fra til rektor¹⁴. Man skal ikke vente til halvårsvurderingen eller samtalen(e) med å sette i verk nødvendige tiltak.

---

¹³ Forskriften § 3-12. ¹⁴ Opplæringsloven §§ 5-1 og 5-4.

Tidlig innsats handler ikke bare om å sette inn tiltak de første årene, men om å undersøke løpende på alle årstrinn om elevene henger med faglig for raskt å kunne sette inn tiltak dersom det er nødvendig.

Dokumentering av underveisevurdering

Kravene til dokumentering av underveisevurdering er ikke endret fra tidligere forskrift. Det er ikke krav om at underveisevurdering skal være skriftlig. Det skal imidlertid dokumenteres at underveisevurdering er gitt. Hvor mye som skal skriftliggjøres av underveisevurderingen, må avveies i forhold til hva som er nødvendig, hva som er pedagogisk nyttig for at elever skal lære best mulig og arbeidebyrden det innebærer for læreren.

Få idéer til hvordan du kan dokumentere underveisevurdering på www.skolenettet.no/vurdering.

SLUTTAVURDERING

Sluttvurdering uttrykkes i standpunktkarakterer på 10. årstrinn og i videregående opplæring og i karakterer til eksamen og fag-/svenneprøve¹⁵.

EN VURDERINGSPRAKSIS SOM FØRER TIL MER OG BEDRE LÆRING?

Flere norske og internasjonale studier viser at elevers forutsetninger for å lære kan styrkes dersom de:

- forstår hva de skal lære og hva som er forventet av dem
- får tilbakemeldinger som forteller dem om kvaliteten på arbeidet eller prestasjonen
- får råd om hvordan de kan forbedre seg
- er involvert i eget læringsarbeid ved blant annet å vurdere eget arbeid og utvikling¹⁶

Disse fire prinsippene for en vurderingspraksis som fremmer læring, er nedfelt i forskriften om vurdering.

---

¹⁵ Forskriften § 3-17. ¹⁶ Brosjyren *Underveisevurdering i fag, Utdanningsdirektoratet 2009*.

Vurdering kan både hemme og fremme læring, men gjort på riktig måte kan vurdering være et effektivt verktøy for læring. Det forutsetter at alle har et bevisst forhold til egen vurderingspraksis og at det jobbes kontinuerlig for en god vurderingskultur på skolen.

– *”All erfaring tyder på at ingen forskrifter i seg selv er tilstrekkelig til å skape en god og enhetlig vurderingskultur, siden et slikt dokument alltid vil være gjenstand for ulik fortolkning og ulike subkulturer. Bare gjennom eksempler, veiledning, praktisering, samarbeid og tilbakemelding er det mulig å oppnå et godt tolkningsfellesskap”.*

Dette sitatet er hentet fra sluttrapporten¹⁷ til forskere ved Universitetet i Oslo som fulgte det nasjonale prosjektet Bedre vurderingspraksis fra 2007-2009¹⁸, og understreker hvor viktig det er å diskutere og jobbe systematisk med vurdering.

Utdanningsdirektoratet arbeider også på mange andre måter for å styrke vurderingspraksisen i grunnopplæringen, blant annet ved å utvikle verktøy til bruk i vurderingsarbeidet. Følg med på www.skolenettet.no/vurdering.

---

¹⁷ Rapport Bedre vurdering for læring, Throndsen, Hopfenbeck, Lie, Dale 2009 www.udir.no/upload/Forskning/Bedre_vurderingspraksis_ILS_rapport.pdfv

¹⁸ Sluttrapport, Utdanningsdirektoratet 2009 www.udir.no/upload/Forskning/Bedre_vurderingspraksis_sluttrapport_til_KD.pdf

Schweigaards gate 15 B
Postboks 9359 Grønland
0135 OSLO
Telefon 23 30 12 00
www.utdanningsdirektoratet.no

Utgitt februar 2010